

Suvi Lähdeoja
LT, silmätautien
erikoislääkäri
SELYn valtuus-
kunnan varapuheen-
johtaja

Pujottelua palautteen polulla

"H yvä yritys, äiti!" totesi alakouluikäinen lapseni eräänä talvisena tiistai-iltana paikallisen laskettelurinteen reunalla. Olin juuri pinnistännyt keski-ikäiset aivosoluni ja hieman kankean kroppani mielestäni lähes ylimaalliseen suoritukseen kiertämällä rinteeseen aseteltuja pujottelukeppejä, joita tuli aivan liian nopeaan tahtiin eteeni.

Palaute tuli spontaanisti, mutta hyvántahtoisesti ja se jatkui konkreettisina ohjeina, miten selviytyä seuraavasta laskusta hieman edellistä sujuvammin. Palaute yllätti ja lämmitti: minut oli nähty, ja yritykseni oli huomattu, vaikka lopputulos ei toisi pokaaleja – eikä ehkä edes seuran aikuissarjan viimeistä sijaa parempaa.

Miksi kirjoitan tästä? Koska palautteen antaminen ja saaminen on meille jokaiselle tärkeää, niin arkisena iltana harrastuksessa kuin työssäkin. Palautetta tarvitsee sekä ensimmäistä harjoitteluaan tekevä lääketieteen kandidaatti että eläkekahveja nauttiva erikoislääkärikin. Moni meistä on opiskellut tai erikoistunut aikana, jolloin palaute tarkoitti lähinnä kritiikkiä. Jos mitään palautetta ei tullut johdolta tai kollegoilta, tarkoitti se tavallisesti sitä, että asiat sujuvat hyvin eikä omassa osaamisessa ollut suuria puutteita.

Osaamisperustaisessa erikoistumiskoulutuksessa systemaattinen palautteen antaminen ja saaminen on olennainen osa koulutusta, ei harvinainen poikkeus. On aloitus-, väli- ja loppukeskusteluja, EPA-kokonaisuuksia sekä 360-, toimenpide- ja vastaanottoarviointeja, jotka kaikki pakottavat sanoittamaan osaamista säännöllisesti. Kun yhdessä pohditaan, millaisin askelein tarvittavat taidot voidaan saavuttaa, on tavoitteeseen pääsy todennäköisempää.

Tärkeää ei kuitenkaan ole vain kehityskohteiden tunnistaminen – yhtä arvokasta on pysähtyä näkemään, mitä jo osaa. Lääkärin ammatissa emme koskaan ole valmiita tai kaikkitietäviä, joten on tärkeää oppia hahmottamaan osaamisensa laajuus: mitä kaikkea ja millä tasolla jo osaan? Miten tämä suhtautuu omiin tai erikoistumiskoulutuksen asettamiin tavoit-

teisiin? Ja kuten nuoremmat kollegat oppivat erikoislääkärin työssä tarvittavia taitoja, me vanhemman palautekulttuurin kasvatit voimme oppia erinomaisiksi palautteenantajiksi, kunhan saamme tietoa, välineitä ja toistoja.

Palautteen antaminen ja saaminen ei ole yksisuuntainen tie. Myös kouluttajat tarvitsevat yhtä lailla palautetta työstään: mikä sytytti innostuksen kipinän tai selkeytti monimutkaisen kliinisen kokonaisuuden ja missä voisin kehittyä? Kun erikoistuvilta kerätään systemaattisesti palautetta, myös koulutusjaksoja on mahdollista parantaa. Näin karsitaan turhat arkea hankaloittavat töyssyt ja kehitetään koulutusjaksoa laadukkaammaksi. Samalla paranee varsinainen työ – potilaiden hoitaminen.

Helppoa palautteen antaminen ei silti aina ole. Kehumiskulttuurimme on perinteisesti niukkaa; "arvonsa mies ansaitsee, vaan ei ylistystä". Taidoista, onnistumista ja oppimisesta on puhuttu lähinnä ohimennen ja juhlatilaisuuksissa, ei systemaattisesti osana arjen työtä. Vaikka tiedän, miten mukavalta tuntuu saada tunnustusta omasta osaamisesta, huomaan silti kiireessä tämän unohtuvan liian helposti. Uudenvuodenlupaukseni onkin sanoittaa kollegoiden onnistumisia ja osaamista säännöllisesti työkavereiden läsnä ollessa.

Korjaava palaute sen sijaan vaatii hienovaraisuutta. Parhaiten tämä tapahtuu kahden kesken, kiireettä ja välttämättä tuomitsevia sanavalintoja. Palautteen saajan tulisi voida kokea sen antajan olevan samalla puolella, tukemassa ja auttamassa.

Koulutustilanteissa kannattaa käyttää systemaattisia palautetyökaluja, joissa palaute annetaan aina saman kaavan mukaisesti. Tällöin korjaavan palautteen jälkeen on helpompaa katsoa yhdessä eteenpäin: mitä opin tästä ja miten estän saman toistumisen?

Ehkä palautteen suurin voima ei olekaan kehuissa tai kritiikeissä sinänsä, vaan siinä, että tulee nähdäksin. Se myös on lupaus siitä, etten ole tälläkään matkalla yksin, olen sitten rinteiden laidalla tai sairaalan käytävillä.